

Asia: VN/4507/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaksi (MISU)

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotettu maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimenpidekokonaisuus tasapainoinen, vaikuttava ja toteuttamiskelpoinen?

Teollisuusliitto tukee lähtökohtaisesti hallituksen asettamaa tavoitetta hiilineutraalista Suomesta vuoteen 2035 mennessä, mutta samalla muistuttaa haasteista, joita muuttunut maailmanpoliittinen tilanne on tuonut tullessaan.

Maankäyttösektorilla on tavoitteen saavuttamisessa merkittävä rooli. Lausunnossa huomioidaan laajasti myös muut keskeiset strategiat, kuten esimerkiksi kansallinen metsästrategia ja kansallinen biotalousstrategia sekä lukuisat kansainväliset sitoumukset.

On huomioitava, että päästövähennystoimilla on paljon rinnakkais- ja seurannaisvaikutuksia ja se, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman vaikutukset ovat alueellisesti erilaisia.

Teollisuusliitto pitää tärkeänä hallitusohjelman kirjausta siitä, että päästövähennystoimet toteutetaan sosiaalisesti oikeudenmukaisesti ja alueellisesti tasa-arvoisesti.

Suunnitelmassa oleville toimenpiteille olisi hyvä saada tarkastelupiste esimerkiksi kahden vuoden päähän. On myös otettava huomioon mahdollisuus, että esimerkiksi talouden taantuma tulisi vaikuttamaan maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimenpiteiden toteutumiseen. Tämä näkyy konkreettisesti esimerkiksi rakentamisen ja ylipäättänsä taloudellisen aktiviteetin vähentymisenä.

Helmikuussa 2021 hallitus päätti, että maankäyttösektorin lisätoimilla tavoitellaan vähintään 3 miljoonan CO₂-ekvivalenttitonin nettovaikutusta 2035 mennessä. Lisäksi joulukuussa 2021 hallitus asetti tavoitteeksi vähentää maatalouden päästöjä 29 %:lla 2035 mennessä verrattuna vuoteen 2019. Tavoitteita voi pitää varsin kunnianhimoisina.

Maatalouden osalta sen kokonaispäästöistä iso osa muodostuu maaperään liittyvistä päästöistä. Niiden vähentäminen on perusteltua.

2. Toimeenpanon näkökulmasta maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa hyväksyttävyyden ja oikeudenmukaisuus ovat tärkeitä. Arvioi niiden toteutumista suunnitelmassa.

Suunnitelmassa on lueteltu varsin paljon yksittäisiä toimenpiteitä ja niiden mahdolliset vaikutukset vaihtelevat runsaasti. Tarkastelussa onkin syytä ottaa huomioon koko arvoketju. Teollisuusliitto katsoo, että suunnitelmaan kirjatut toimenpiteet tulee toteuttaa sosiaalisesti ja oikeudenmukaisesti kestäväällä tavalla.

3. Muuta huomioitavaa suunnitelmaluonnoksesta.

Suunnitelman luonnoksessa on varsin paljon turvemaiden- ja pohjaisten alueiden toimenpiteitä. Suunnitelma pohjaa melko paljo tukien varaan toteutuksessa tai esim. Hiilestä kiinni - hankerahan selvityksiin.

Ilmastosuunnitelmassa on yhtenä toimenpidesuunnitelmana puurakentamisen lisääminen osana hiilivarastojen kasvattamista. Toimenpide on erittäin kannatettava. Myös tähän tulee löytyä tarvittavat resurssit, jotta toimenpiteellä on riittäviä vaikutuksia. Puurakentamiseen liittyvää ammattitaitoa tulee kehittää ja vahvistaa. Tähän on kiinnitettävä erityistä huomiota alan toisen asteen ja korkea-asteen koulutuksessa. Rakennusteollisuudessa pullonkaulat eivät tällä hetkellä Teollisuusliiton näkökulmasta liity tuotantokapasiteettiin tai raaka-aineen saatavuuteen. Puustoltaan hyvin hoidetuissa talousmetsissä syntyy korkealaatuista raaka-ainetta korkean jalostusasteen metsäteollisuustuotteisiin, joihin hiili varastoituu pitkäaikaisesti.

Koska kestävä metsätalous luo edellytyksiä metsiin perustuvalla ja vastuullisella bio- ja kiertotaloudelle, on huolehdittava talousmetsien hyvästä metsänhoidollisesta tilasta. Metsien kasvu ja terveys mahdollistavat toimivan hiilinielun sekä hiilen varastoinnin.

Heikkotuottoisten maatalousmaidien metsitys on kannatettava asia.

Suunnitelman luonnoksessa olevaan maankäytön muutosmaksuun Teollisuusliitto suhtautuu kriittisesti.

Suunnitelmaluonnoksen riittävä toteutuminen edellyttää, että sen toimenpiteillä on selkeät ja ristiriidattomat mittarit. Lisäksi toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta tulee olla systemaattista ja jatkuvaa.

Toimenpiteiden toteuttamiseen pitää myös olla tarvittavat resurssit. Usea toimenpide-ehdotuksista on tarkoitus toteuttaa olemassa olevilla resursseilla. Tästä voi muodostua haasteita vaikuttavuuden näkökulmasta.

Toimenpiteiden osalta vaikutuksiltaan suurimmat tulee aloittaa ensin, eli strategian ajallinen ulottuvuus pitää huomioida ja toimia tulee priorisoida.

Osaamisen ja koulutuksen merkitys on suuri toimenpiteiden toteuttamisessa. Teollisuusliitto katsoo, että tähän osa-alueeseen tulee kiinnittää riittävä huomiota. Näin varmistetaan suunnitelman konkreettinen toteutuminen.

Kauppinen Veli-Matti
Teollisuusliitto ry.